

PEYGAMBER SAS'İN DUALARI*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihşânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr...

Kâne'n-nebiyyü kemâ ruviye ennehû kân:

كَانَ إِذَا دَعَا بَدَأَ بِنَفْسِهِ

(طب. عن أبي أيوب)

RE. 533/4 (*Kâne izâ deà, bedee bi-nefsihî.*)
Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi cümleğiniz üzerinize olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek âdât-ı seniyyelerinden ve şemâil-i şerîfelerinden toplanmış rivayetleri *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

kitabın son bölümünden okumaya devam ediyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbainin, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkikîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan

bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücâhidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin

ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebvî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtîha, üç İhlâs- ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

a. Dua Ederken Kendinden Başlardı

Okuduğumuz rivayetler *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli kitabın 533. sayfasında bulunuyor. Geçen hafta sayfanın başındaki üç rivayeti okumuştuk.

“—SAS Efendimiz bir kimseye dua etti mi, o duanın bereketi kendisine, çocuğuna ve çocuğunun çocuğuna kadar tesir ederdi” diye okumuş bitirmiştik. Şimdi burada dördüncü rivayetten sayfanın aşağısına doğru devam edeceğiz.

İlk rivayet Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nden. Yani şu Haliç'te, surların kenarından medfun olup da üstüne sonradan Eyüp Sultan Camii yapılmış olan mübarek mihmandâr-ı peygamberî Hâlid ibn-i Zeyd el-Ensârî Hazretleri rivayet etmişler. Kendisi orada yatıyorlar, sözü burada anılıyor, Allah şefaatine nâil eylesin... Buyurmuşlar ki:¹

¹Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.182, no:4081; Heysemî, *Mecmaü'zZevâid*, c.X, s.233, no:17238; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan. Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.496, no:3470; Übey ibn-i Kâ'b RA'dan.

كَانَ إِذَا دَعَا بَدَأَ بِنَفْسِهِ

(طب. عن أبي أيوب)

RE. 533/4 (*Kâne izâ deà, bedee bi-nefsihî.*)

(*Kâne izâ deà*) “Peygamber SAS Efendimiz, o mübarek, dua ettikleri zaman, (*bedee bi-nefsihî*) ilk önce kendisinden başlardı duaya. Yani duada ilk önce kendisinin zikri ile başlardı.”

Meselâ, bir vesîle ile söylemiş:

رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى مُوسَى

(*Rahmetu’llâhi aleynâ ve alâ mûsâ*) “Allah’ın rahmeti üzerimize olsun ve Mûsâ AS’ın üzerine olsun; şöyle şöyle yapmıştı, böyle böyle etmişti.” diye başlamış söze.

Yani *aleynâ* demiş. Sonra iki müslüman karşılaşır musafaha ediyorlar, ellerini sıkıyorlar. Muhabbetle birbirlerinin yüzüne bakıyorlar. Elleri samimiyetle birbirlerine tutulmuş, kardeşçe diyorlar ki:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخِي هَذَا

(*Allahümma’ğfir lî, ve li-ahî hâzâ*) “Ya Rabbi beni mağfiret eyle, şu kardeşimi de mağfiret eyle.”

Yani ilk önce kendisine dua ediyor, ondan

sonra karşısındaki kardeşine dua ediyor. Yani duanın şekli... Böyle yaparmış Peygamber SAS Efendimiz. Kur'ân-ı Kerîm'den de buna misaller var. Bu, peygamberlerin sünneti, âdet-i seniyyeleri olmuş oluyor.

Meselâ Nuh AS, Kur'ân-ı Kerîm'de bildirildiğine göre nasıl dua ediyor:

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا
وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

(نوح: ٢٨)

(*Rabbi'ğfir lî ve li-vâlideyye ve li-men dehale beytiye mü'minen ve li'l-mü'minîne ve'l-mü'minât*) (Nuh, 71/28)

(*Rabbi'ğfir lî*) “Ya Rabbi, sen bana mağfired eyle...” Önce kendisini zikrediyor. (*Ve li-vâlideyye*) Benim ana ve babama mağfired eyle... (*Ve li-men dehale beytiye mü'minen*) Benim şu yaptığım beytime, ibadethaneme mü'min, inanmış olarak giren kimselere; (*ve li'l-mü'minîne ve'l-mü'minât*) ve sair ziyaretime gelemes, buraya giremez ama Allah'ın mü'min kuludur; diğer mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara mağfired eyle!” diye duasında sıralamaya bakınca görüyoruz ki, önce (*Rabbi'ğfir lî*) diyor.

“—Önce beni mağfired eyle yâ Rabbi, ondan sonra ana babamı...” diye böyle sıralıyor. Demek ki yakınından başlayarak, tertip üzere, şöyle çevreye doğru duasının hedefini genişletiyor.

Sonra Halîlü'r-Rahmân İbrâhim AS nasıl dua

etmişti? Gene Kur'ân-ı Kerîm'den hatırlayacağız:

رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ
نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ

(İbrahim: ٢٥)

(*Rabbic'al hâze'l-belede âmînen ve'cnübnî ve beniyye en na'bude'l-esnâm*) “Yâ Rabbi, şu beldeyi (Mekke'yi) emniyetli, güzel bir belde eyle; beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut!” (İbrâhim, 14/35)

“Allah saklasın! Öyle bir duruma bizi düşürme yâ Rabbi. Sakın ben ve soyum sopum putlara tapmasınlar. Senin vahdaniyetini kabul etmiş, anlamış, arif kimseler olarak, yalnız sana ibadet etsinler. Bu etraftaki müşriklerin, kâfirlerin tesirine kapılıp da benim soyumdan, zürriyetimden gelenler öyle şeylere tapınmasınlar!” diye dua etmişti. İbrâhim AS'ın da böyle duası vardı.

Başka bir âyet-i kerîmeden gene hatırlayacağız:

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا
وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ

(İbrahim: ٤٠)

(*Rabbi'calnî mukîme's-salâti ve min zürriyyetî, rabbenâ ve tekabbel duà*) “Yâ Rabbi beni ve benim zürriyetimden gelenleri namaz kılıcı kimseler eyle! Ey Rabbimiz, duamı kabul eyle!”

(İbrâhim, 14/40) diye.

Demek ki Arapça'nın sıralanış şekli, lisan mantığı, zevki, duanın edebi, icabı; Efendimiz SAS de böylece ilk önce kendisinden duaya başladılar. Ondan sonra ötekilere geçirdi.

Boş bir eve girdiği zaman da insan nasıl selâm verecek?

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

(*Es-selâmü aleynâ*) “Selâm bize olsun, (ve *alâ ibâdi'llâhi'ssâlihîn*) ve Allah'ın salih kullarına olsun!” diye selâm verir.

İçinde insan varsa, muhatabı varsa, kendisinin sözünü duyan bir kimse varsa o zaman es-selâmu aleyküm diye girer ama, boş bir eve girdikleri zaman:

فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ

عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ

(النور: ٦١)

(*Feizâ dehaltüm büyûten fesellimû alâ enfüsiküm tahiyeten min indi'llâhi mübâreketen tayyibeten*) [Evlere girdiğiniz zaman, Allah tarafından mübarek ve pek güzel bir yaşama dileği olarak kendinize (birbirinize) selâm verin!] (Nûr, 24/61)

Yani Kur'an-ı Kerîm'de de onun öyle olması emrediliyor bir âyeti kerîmede. Orada da önce

kendisinin zikri var. Siz de o zaman dua ederken demek ki;

“—Yâ Rabbi, beni de, yakınlarımı da, ana babamı da...” diye sıralamada önce kendinizi alın. Duayı öyle çevreye doğru genişletin; sevdiklerinize doğru...

Dua bahis konusu olmuşken hemen hatırlatayım ki mü'minin, mü'min kardeşine, o yokken, onun gıyabında yaptığı dua en süratle kabul olan dualardandır. Allah'ın bir ikramiyesidir bu, bir hediyesidir ki mü'min mü'min kardeşine o yokken, onun gıyabında dua ederse o duayı hemen, çok çabuk kabul ediyor.

Bu nedir? Bu ikramiye neden veriliyor?

“—Kardeşinizi düşünün, onun iyiliğini isteyin, onun için dua edin” diye. Bizi teşvik var burada yani.

“—Peki, ben onun için dua edeceğim, ya ben? Ya ben ne olacağım? Ben açıkta mı kalacağım?”

Hayır!

Bir melek de o dua edenin başının ucunda durur da der ki:²

أَمِينَ وَلَكَ مِثْلُهُ

(البزار عن أنس)

² Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.283, no:6390; Heysemî, *Mecma-ü'z-Zevâid*, c.X, s.233, no:17236; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.442, no:2886; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXIV, s.143; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.197, no:29768; Ümmü'd-Derdâ RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.III, s.144, no:1933.

(Âmîn ve leke misluhû) “Âmîn! Bir mislini de Allah sana versin. Ona ne istiyorsan aynısını da Allah sana versin.” diye bir melek de öyle dua eder. Melek günahsız;

لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

(التحریم:۶)

(Lâ ya'sûna'llàhe mâ emerahüm ve yef'alûne mâ yü'merûn) [Allah'ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve emredildiklerini yapan melekler vardır.] (Tahrim, 66/6) zümresinden bir mahlûk. Yani Allah'a âsi olmayan, duası makbul olan...

Meleğin duası makbuldür. Meleklerin salât ü selâmı, duası makbuldür. O melek de öyle dua eder.

Demek ki insan mahrum kalmaz. Nekestliğe, cimriliğe, ince hesaplara lüzum yok. Veyahut bezirgânlığa derler değil mi? Hani fazla tüccar zihniyetli olmaya lüzum yok.

Sen kardeşinin iyiliğini iste, senin ne olacağını Allah senden daha iyi bilir. Sana daha âlâsını ikram eder. Senin kalbin temiz olsun da sen Allah'a saygı ve sevgide, kullukta kusur etme de Allah seni mahrum bırakmaz.

Hatta bir insan elini açsa; “Sübhâna'llâh yâ rabbi, el-hamdü li'llâh, Allahu ekber, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh” dese, bu cümlelerin hiç birisi dua cümlesi değil, hepsi Allah'ı senâ cümlesi... (Sübhâna'llâh) “Yâ Rabbi sen her türlü noksandan münezzehsin!”

(*El-hamdü li'llâh*) “Hamd sanadır, her türlü övgü sanadır yâ Rabbi!”

(*Allâhu ekber*) “Sen ulular ulususun, hiçbir şeyle mukayese etmeyecek kadar ulusun, büyüksün yâ Rabbi!”

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) “Allah’tan gayrı hiç güç, kuvvet yoktur; ne dilerse onun dediği olur.”

Her şey onun müsaadesiyle oluyor. Rızasıyla değil bazen ama müsaadesiyle oluyor. Kâfir küfrünü yapıyor. Allah’ın rızası var mı; yok ama müsaadesi olmasa yapamaz. Yani serbest bırakmış; “Bakalım bu kâfircik ne yapacak?” diye serbest bırakmış. Yarın rûz- ı mahşerde onun aleyhine delil olsun; “Bak ben seni serbest bıraktım da sen öyle yaptın!” diye ondan ne isterse yaptırtıyor. İsterse yaptırtmaz yani.

Allah istemeden bir kimse bir şey yapabilir mi; mümkün değil! Ezer geçer, mahveder, yok eder, biter!

Bir insan elini açtığı zaman Allah’ın medh ü senâsıyla, hamdiyle şükürüyle meşgul olsa da hiç duaya vakit bulamasa;

“—Hay Allah, tam ben elimi açtım, (*Sübhâna’llâh, El-hamdü lillâh...*) dedim, imam da elini yüzüne sürüverdi, dua vakti bitti dua edemedim!”

Korkma bir insan hamd ile, senâ ile, tesbih ile, tehlil ile meşgul olurken istemeye vakit bulamasa, Allah isteyeceği zaman alacağından âlâsını verir ona. Daha âlâsını verir. Yani sen

kul ol da, sen Rabbimiz'in büyüklüğünü bil de, sen onun karşısında hürmetkâr ol da; gerisine karışma!

Birisi elini açarmış da başka hiçbir şey demezmiş;

“—Sen bilirsin yâ Rabbi! Sen ne verirsen ver yâ Rabbi!” dermiş. O bilirse iyi bilir. O verirse iyi verir.

Büyüklerden bir tanesine diyorlar ki:

“—Yâ dua etsene, bir şey istesene, ihtiyar eylesene...” İhtiyar etmek, “seçmek” yani, “tercih etmek”.

“—Şunu şöyle yap yâ Rabbi, bunu böyle yapma...”

“—Yok, ben hiçbir şeye karışmam. Rabbim ne yaparsa ona razıyım.” diyor, hiçbir şey istemiyor.

“—Yâ ille istemek lazım, bir şey iste, bir şey ihtiyar et...”

“—Hiçbir şey ihtiyar etmem ama ille çok zorlarsanız bir şey ihtiyar et diye; hiçbir şeyi ihtiyar etmemeyi ihtiyar ederim.” diyor.

O da bir yol... İsterse dua eder insan, isterse teslim olur.

“—Teslim olmayı tercih ederim.” demiş oluyor. O da ârifâne bir şey...

“—Sen bilirsin. Geldim kapına, âsi, mücrim, boynu bükük, yüzü kara, eli boş...”

“—Teslim oldum. İşte ne yaparsan yap. Dile öldür, dile koy... Hüküm, hükmündür, re'y, re'yindir. Neylersen, geldim işte kapına yâ

Rabbi!” dedin mi?

O azamet sahibi, kerem sahibi Rabbimiz kendisine gelenin elini boş çevirmez. Kapısından yüzünü döndürtmez, boş çevirtmez. Kendisine teslim olanı bırakmaz. Kendisine tevekkül edene kifayet eder. Keşke öyle olabilsek!

“—İnsanlar Allah’a hakkıyla tevekkül etmeyi becerebilselerdi, kuşların yuvada beslendiği gibi Allah onları beslerdi.” diyor Peygamber Efendimiz.

Tevekkül etmesini bilmiyoruz, acele ediyoruz. Haramlara dalıyor millet.

“—Kazanacağım; rızık, kazanç, para, pul...” Dur bakalım, zaten kismetinden fazlasını alamazsın!

Bu bir taksim işi. Allah ne kadar nasip etmişse o kadar alacaksınız! Ne acele ediyorsun? Gelecek, merak etme!

رِزْقُكَ يَطْلُبُكَ كَمَا تَطْلُبُهُ

(*Rızıkuke yatlubüke kemâ tatlubuhû.*) “Sen rızıkını aradığın gibi, o da seni karşıdan arıyor.”

Nasıl olsa bir yerde toslaşacaksınız. O bu tarafa doğru geliyor, sen o tarafa doğru gidiyorsun. Nasıl olsa bir yerde karşılaşacaksınız. O bu taraftan tırıs geçmez. Nasıl olsa çarpışacaksınız, nasıl olsa karşılaşacaksınız.

Ne telaş ediyorsun? Ne harama dalıyorsun? Ne korkuyorsun? Niye faiz yiyorsun? Niye içki satıyorsun? Niye rüşvet alıyorsun? Niye hırsızlık yapıyorsun? Niye gadrediyorsun? Niye haram

mala el uzatıyorsun? Neden?

Allah'a imanının, tevekkülünün azlığından...

Yoksa aynı şey gelecek eline. Dursa bile gelecek!
Dursa bile gelecek! Allah onun o rızkını nasıl
olsa gönderecek.

*Nasipse gelir Hind'den, Yemen'den; Nasip
değilse düşer gider çenenden...*

Ağzına kadar uzatırken, hop, bir elin sarsılır;
“Hay Allah, döküldü.” Gelir birisi bir çarpar;
“Hay Allah daha dondurmayı yalayamadan yere
düştü.” Hadi al yerden de ye bakalım!

Nasip değil! Nasip olmayınca yalayamazsın
bile. Nasip olduğu zaman da “Nerden geliyor?”
dersin.

Şimdi bizim burada yediğimiz yemekleri bir dü-
şünsek, gelen gıdaları; kimisi Türkiye içinden
geliyor, Adana'dan, Mersin'den, Tarsus'tan,
Doğu Anadolu'dan, Batı Anadolu'dan, Trak-
ya'dan gelir...

Ayçiçeği yağı oradan çıkar, zeytin buradan çıkar,
portakal öbür taraftan gelir, muz memleketten
gelir. Memleket dışından çıkıta muz gelir
bilmem ne... Ananası gelir, filan gider. Yani her
şey her yerden geliyor.

Bulutlar, güneşler, yağmurlar, rüzgârlar; hepsi
sen rızık yiyesin diye harıl harıl çalışıyor. Kâinat
fabrikası harıl harıl çalışıyor. Güneş ısıtıyor.
Rüzgâr bulutları taşıyor, itiyor. İhlaya ihlaya
denizlerin üzerinden nemleri topluyor. Şöyle
üfüre üfüre dağların tepesinden şakır şakır
yağmurları döktürüyor. Bunların hepsi dökülürse

yazın bunlar susuz kalır diye kimisini kar olarak döktürtüyor Allah. Orada depo ettirtiyor.

Kimisi yerin altına sindire sindire giriyor. Yerin içindeki pınarlardan, aşağılardan buz gibi sular olarak çıkıyor. Yere dökülen tohumlar bitiyor, filizleniyor. Karın altından başını çıkartıyor yemyeşil...

هر گیاهی که از زمین روید وحده لا شریک له گوید

Her giyâhî ki ez zemin rûyed; Vahdehû lâ şerîke leh gûyed.

“Yerden çıkan her yeşil ot, (*Vahdehû lâ şerîke leh*) ‘Allah birdir, şerîki nazîri yoktur.’ der gibi, şehadet parmağını yukarı kaldırır gibi toprağın içinden yükseliyor.” Sanki parmağını böyle kaldırıyormuş gibi, yukarıya doğru dik çıkışını ona benzetiyor.

Bir tane dalın üzerinden yetmiş tane, yedi yüz tane bitiyor. Sen o taneleri yiyorsun. Güneş senin için çalışıyor. Yağmur senin için çalışıyor. Toprak senin için çalışıyor. Hepsini Allah ayarlıyor. Sen, bunlardan bir tanesini Allah vermese, nerede bulacaksın? Nasıl sağlayacaksın?

Trakya’da bütün tohumları ekmişler, o radyasyon olduğu zaman, Çernobil hadisesi olduğu zaman: Hiçbir tohum bitmemiş. Çürüyüvermiş. Buyur! Radyasyonun miktarı fazla olduğu zaman tohumlar bitmiyor.

Allah saklasın, Allah cezalandırmasın. Bütün dünyayı, Allah uzaydan bir radyasyona maruz bıraksa bütün tohumları kapkara buruşturuver-

se... Kırıyorsun, içi boş... Buruşmuş, bozulmuş.

Hiçbir tohum bitmese ne yiyeceksin? Hiçbir ağaç büyümese ne yapacaksın? Hiçbir pınardan su çıkmasa ne yapacaksın?

O zaten senin içi için her şeyi, kâinatı ayarlamış. Yerler, gökler senin için çalışıyor. Sana bu kadar izzet etmiş:

“—Bu benim akıllı kulum, beni tanır, beni bilir de bana ibadet eder.” diye.

Sen de kalkıyorsun haramlara dalıyorsun.

Sen veya ben; Allah affetsin... Yani “ben”, “sen” derken söz olsun diye söylüyorum. Belki siz benden daha iyisiniz. Belki ben sizden daha kusurluyum. Yani insanoğlu olarak böyle bir duygusuzluğumuz, böyle bir şaşkınlığımız var.

Allah bize insaf versin. Gerçekleri görmeyi nasip eylesin. Kendisinin Rubûbiyeti’ni, ikramını, ihsanını, cömertliğini, sehâvetini sezmeyi nasip eylesin... Ona severek, âşık olarak, gözyaşı dökerek kulluk etmeyi nasip eylesin...

Çünkü bu kadar nimetin karşısında insanın eli kolu bağlı durması mümkün değil. Deli divane olması lazım. Mevlâ’nın delisi olması lazım herkesin ama akli olmadığı için deli olmuyor! Bu mânada deli olmuyor.

Neden? Duygusu eksik de ondan. Yoksa akli olanlar ne hallere geliyorlar? Ne makamlara eriyorlar?

Allah bize de o güzel duygulardan bir koklam ihsan eylesin...

b. Duadan Sonra Ellerini Yüzüne Sürerdi

Nasıl dua ettikleri hakkında Ebû Dâvud ve Ahmed ibn-i Hanbel şöyle rivayet ediyorlar:³

كَانَ إِذَا دَعَا فَرَفَعَ يَدَيْهِ مَسَحَ وَجْهَهُ بِيَدَيْهِ

(د. عن يزيد)

RE. 533/5 (*Kâne izâ deà, ferefea yedeyhi, meseha vechehû biyedeyhi*)

(*Kâne izâ deà ferefea yedeyhi*) “Peygamber Efendimiz SAS dua ederken ellerini kaldırırdı, (*meseha vechehû bi-yedeyhi*) ve ellerini yüzüne sürerdi.”

“—E biz de öyle yapıyoruz zaten...”

Peygamber Efendimiz öyle yaptı diye dedelerimiz yapmış da, sen de onlardan gördüğün için öyle yapıyorsun. Kaynağı bu.

Dedelerimiz senin benim gibi değildi, tembel değildi. Hayatının her şeyini İslâm’a göre ayarlamıştı. Sen evde her şeyi hazır gördün, muhitinde hazır gördün. Bir yabancı diyarda yetişseydin de göreydin bakalım! Yürümesini beceremezdin.

Allah hepsinden razı olsun, mekânları cennet olsun. Bize her şeyi öğretmişler, biz okumadan alim olmuşuz.

³ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.289, no:1275; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.221, no:17972; Taberânî, *Mu’cemü’l-Ke-bîr*, c.XXII, s.241, no:631; Mizzî, *Tehzîbü’lKemâl*, c.VII, s.77, no:1418; Sâib ibn-i Yezid babasından.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.72, no:18014; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.188, no:6685.

Neden?

Dedelerimizin yanında yetiştik, dizinin dibinde yetiştik. Her şeyi gördük. Dua ederken el açıyoruz, yüzümüze sürüyoruz.

Neden?

Efendimiz el açardı da ondan.

“—Efendimiz’in öyle yaptığını ben şimdi okudum.”

Olsun. Dedeler daha önceden okudular da onu tatbik ettiler de sen de oradan öğrendin! İşte şimdi de kaynağını gördün. Efendimiz böyle yaparmış.

c. Dua Ederken Ellerini Yüzüne Doğru Tutardı

Taberânî, İbn-i Abbas RA’dan şöyle rivayet ediyor:⁴

كَانَ إِذَا دَعَا جَعَلَ بَاطِنَ كَفِّهِ إِلَى وَجْهِهِ

(طب. عن ابن عباس)

RE. 533/5 (*Kâne izâ deà, ceale bâtîne keffeyhi ilâ vechihî*) (*Kâne izâ deà*) “Dua ettiği zaman, (*ceale bâtîne keffeyhi ilâ vechihî*) ellerinin iç yüzlerini yüzüne doğru döndürürdü” Öyle anlaşılıyor ki, ellerini hem havaya kaldırırdı, hem de yüzüne doğru hafif meyilli tutardı. Yüzüne doğru çevirirdi ellerini.

⁴ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XI, s.435, no:12234; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.72, no:18015; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.188, no:6686.

d. Minbere Çıkarken Yanındakilere Selâm Verirdi

Beyhakî Abdullah ibn-i Ömer RA'dan şöyle rivayet ediyor:⁵

كَانَ إِذَا دَنَا مِنْ مِنْبَرِهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ سَلَّمَ عَلَى مَنْ
عِنْدَهُ مِنَ الْجُلُوسِ فَإِذَا صَعِدَ الْمِنْبَرَ اسْتَقْبَلَ
النَّاسَ بِوَجْهِهِ ثُمَّ سَلَّمَ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ

(ق. عن ابن عمر)

RE. 533/7 (*Kâne izâ denâ min minberihî yevme'l-cumuati, selleme alâ men indehû mine'l-culûsi, feizâ saide'l-minbere, istakbele'n-nâse bi-vechihî, sümme selleme kable en yeclise.*)

(*Kâne izâ denâ min minberihî yevme'l-cumuati*)
“Cuma günü Peygamber Efendimiz minbere çıkacağı zaman, minbere yaklaştı mı, (*selleme alâ men indehû mine'l-culûsi*) minberin çevresindeki kimselere selâm verirdi, ‘*Es-selâmü aleyküm!*’ derdi. (*Feizâ saide'l-minbere*) Minbere gelirdi, merdivenlerinden yukarıya çıkardı. (*İstakbele'n-nâse bi-vechihî*) Cuma hutbesi okuyacak ya, yüzünü insanlara doğru dönerdi. Kible arkada kalır, yüzünü insanlara doğru dönerdi.”

(*Sümme selleme kable en yeclise*) “Oraya

⁵ Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.205, no:5533; İbn-i Adiy, *Kâmil fid-Duafâ*, c.V, s.253; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVII, s.323; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.64, no:17978; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXVI, s.439, no:39718.

oturmadan önce insanlara topluca, “*Es-selâmü aleyküm!*” diye selâm verirdi.”

Suud’a gittiğimiz zaman orada görüyoruz, Cuma namazı kılınırken, orada hatipler minbere çıkınca yukarıda “*Es-selâmü aleyküm!*” diyorlar. Bu sünnete uyuyorlar.

Biz de uygulayabiliriz. Uygulamalıyız. Bir burada oturmuş olanlara yaklaştığı zaman, “*Es-selâmü aleyküm!*” derdi, bir de yukarıya çıktığı zaman, tâ yukarıya çıkardı, dönerdi insanlara, onlara da “*Es-selâmü aleyküm!*” derdi, öyle otururdu.

Niye oturuyor?

Oturacak, ezan okuyacaklar. Ondan sonra, ezan bittikten sonra hutbesine başlayacak. İşte o ezanı oturarak dinleyecek. Oturmadan evvel selâm verirdi.

(*Selleme alâ men indehû mine’l-culûsi*) derken, *cülûs* burada fuûl vezninde mastar değildir, *câlis* kelimesinin cem’idir. Yani “oturanlar” demek.

Cülûs, “oturanlar” demek. *Kuûd* yine “oturanlar” demek. *Duhûl*, “dâhil olanlar” demek. *Rukka’* “rükû edenler” demek. *Sücûd*, “secde edenler” demek.

Demek ki *fuûl* vezni, Arapça bilenler için söylüyorum, bir mastar olur *fuûl* veznindeki kelimeler, bir de ism-i fâilin cem’i de olabilir. Onu iyi bilsinler. Meselâ:

“—Yâ Rabbi sen bizi duhûl-i evvelîn ile cennetine dâhil eyle.”

Ne demek? Buradaki “duhûl”ün mânası ne? “Dâ-

hil” kelimesinin ism-i fâilin cem’i. Yani, “Cenete ilk girenlerle beraber bizi de dâhil eyle.”

Yoksa “girmek” mânasına mastar değil. Yani bu *fuûl* veznini bilsinler kardeşlerimiz.

(*Rukkei’s-sücûd*) ne demek? “Rükû ediciler ve secde ediciler” demek. Burada da öyle: (*Selleme alâ men indehû mine’l-culûsi*) “O minberin etrafında oturan kimselere selâm verirdi.”

(*Feizâ saide’l-minbere, istakbele’n-nâse bi-vechihî, sümme selleme kable en yeclise*) “Minbere çıktığı zaman da yönünü insanlara dönerdi, yüzünü çevirirdi mübarek simasını, cephesini çevirirdi; sonra oturmadan evvel yine bir daha bir selâm verirdi.”

e. Birisine Dua Edecekse, Önce Kendine Ederdi

Tirmizi Übey ibn-i Kâ’b RA’dan şöyle rivayet ediyor:⁶

كَانَ إِذَا ذَكَرَ أَحَدًا فَدَعَا لَهُ بِدَأْ بِنَفْسِهِ

(ت. عن أبي ابن كعب)

(*Kâne izâ zekera ehaden, fedeà lehû, bedee bi-nefsihî.*)

(*Kâne izâ zekera ehaden*) “Bir insanı anarsa Peygamber SAS Efendimiz, yani bir kimse hakkında bir şeyler söylerse; (*fedeà lehû*) ona

⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.242, no:3307; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.391, no:11310; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.XI, s.46, no:4273; Mizzî. *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.XXIX, s.361; Übey ibn-i Kâ’b RA’dan.

bir duada bulunursa; (*bedee bi-nefsihî*) duaya kendi nefsinden başlardı.”

Meselâ, biz ne diyoruz:

“—Hz. Ebû Bekir, Peygamber Efendimiz’in çok yakın sahabisiydi, onu malıyla canıyla, çok desteklemişti.” deyip geçmiyoruz. Hz. Ebû Bekir deyince (*radiya’llâhu anh*) diyoruz, dua ediyoruz.

“—İmâm-ı Azam Hazretleri, çok fıkıh bilgisi, mübarek çok zeki olan bir kimseymiş.” deyip geçmiyoruz. İmâm-ı Âzam (*rahmetu’llâhi aleyh*) diyoruz. Hocamızı anarken, “Rahmetullahi aleyh Hazretleri çok güleç yüzlüydü, bize böyle mütebbessim bir çehreyle, lütufla, ikramla muamele ederdi.” filan diyoruz.

“Peygamber SAS Efendimiz de birisini anıp da onun hakkında dua edeceği zaman, birisini anıp da arkasından dua ekleyeceği zaman; kendi nefsine duadan başlar, ondan sonra ona da dua ederdi.”

Bunu demin söylemiştik. Kur’ân-ı Kerîm’den böyle birtakım âyetler de okuyarak bildirmiştik. Kendisinden başladığını dualardan öğrenmiştik.

f. Hz. Hatice’ye Vefası

Hz. Âişe Anamız RA bildirmiş. Diyor ki:

كَانَ إِذَا ذَبَحَ الشَّاةَ يَقُولُ أَرْسَلُوا بِهَا إِلَى أَصْدِقَاءِ

خَدِيجَةَ

(م. عن عائشة)

RE. 533/9 (*Kâne izâ zebeha's-şâte, yekülü: Ersilû bihâ ilâ asdikâi hadîcete*)

(*Kâne izâ zebeha's-şâte, yekülü*) “Peygamber SAS koyun kestiği zaman derdi ki: (*Ersilû bihâ ilâ asdikâi hadîceh*) Bunun etlerinden Hatice'nin arkadaşlarına gönderin!”

Hatice kim?

Hatice, Peygamber SAS Efendimiz'in ilk zevcesi Hz. Hatice anamız... İlk defa Peygamber Efendimiz onunla evlendi. Kendisinden kaç yaş büyüktü.

Şimdi birisini birisiyle evlendirmek istiyoruz, yani biz istemiyoruz da nikâhta aracı olmak sevap diye birisine; “İşte uygun, bu dindar bir insan, bu da iyi bir insan” filan diyoruz... Hadi bu ikisi yuva kururlarsa dünyaları ve âhiretleri mâmur olur, mutlu olurlar, sevaplı işler yaparlar filan...

Yaşını beğenmez, boyunu beğenmez, gözünün rengini beğenmez, teninin şeklini beğenmez... O zaman fabrikaya ısmarla! Mühendise, teknik ressama resmini çizdir, ebadını robota çizdir, fabrikaya ısmarla, torna tezgâhından sana uygun bir tane çıkartsınlar.

Peygamber SAS Efendimiz kendisinden 15 yaş büyük bir kimseyle evlendi. Vefaya bak! Peygamber vefası nasıl olur bak!

Peygamber SAS Hz. Hatice vefat ettikten sonra aradan nice zaman geçiyor, bir koyun kesilince; “Bunu Hatice'nin arkadaşlarına gönderin!” diyor.

Demek bir insan bir kimseyi sevdi mi; onun arkadaşlarına da riayet edecek, Peygamber Efendimiz'den öğreniyoruz.

“—Hocam, biz kendi arkadaşlarımıza bile riayet etmiyoruz. Bize kırk yıl iyilik yapan insanın bile iyiliğini hiç düşünmüyoruz. Bir fırsat geçti mi elimize, bir ters bir şeyini gördük mü; hemen yırtıp parçalayıp gidiyoruz, arkadaşlığı tepip gidiyoruz, ayaklar altına alıveriyoruz.”

Ama işte Peygamber Efendimiz; Allah'ın numune insanı, seyyidü'l-evvelîn ve'l-âhirîn, böyleydi. Hz. Hatice'yi hiç unutmazdı. Hatta Hz. Âişe Validemiz yarım haset etmek, kıskanmak gibi bir tarzda bazen sitem ederdi. Ona vefası var Peygamber Efendimiz'in...

Her şeye vefası var, her huyu güzel. Vefat etmiş olan hanımını aslâ unutmazdı. Hanımının arkadaşlarını da unutmazdı. Koyundan, bak, onlara hisse gönderiyor. “Hatice'nin arkadaşlarını da unutmayın!” diye tembih ederdi ev halkına.

Güzel huylardan örnek alalım da biz de huylarımızı güzelleştirelim! Vefalı olalım! Sâdık, has arkadaşlar olalım! Baba dostlarını, ana dostlarını, akrabamızı unutmayalım! Sıla-i rahîm, akrabayı gözetmek, ziyaret etmek ömrü arttırır. Ömrü uzar insanın. Ömrüne ömür katılır.

Eğer bir insan, vefat etmiş; babasını, ziyaret etmek istiyorsa kabrinde... Yani istemez mi mesela gitse;

“—Selamün aleyküm babacığım!” dese;

“—Hoş geldin evlâdım.” dese o da... Elini öpse, boynuna sarılsa filan hani.

O güzel bir durumda, hoş bir halde, tamam, bak cennetlik elhamdü lillâh, güzel, ona öyle gitse, ziyaret etse, onun duasını alsın iltifatını alsın istemez mi! İster.

“—Kabirde babasını ziyaret etmek isteyen, babasının arkadaşlarını ziyaret etsin!” diyor Peygamber Efendimiz. Baba dostlarını unutmayacak.

“—Amca sen benim babamın yakın dostuydun; selâmün aleyküm, nasılsın, iyi misin bir duanı almaya geldim, ver elini öpeyim... Bir isteğin var mı, bir yardımım dokunabilir mi sana? İşte biz şuralardayız, şu işleri yapıyoruz. Siz nasılsınız, sıhhatiniz iyi mi filan!”

Nerede böyle bir şey! Yani böyle bir şeyi görse ihtiyarlar nasıl memnun olurlar! Dinçleşirler.

“—Demek ki insanlık ölmemiş, demek daha nice müslümanlar var, daha ne kadar hayırlı insanlar, gençler var... Bu gençlerin içinde de mübarek insanlar var! Hepsi de böyle zırt pırt dansçı değil ki ...” filan diye canına can katılır.

Unutmayın, baba dostlarını ziyaret edin! Ana dostlarını ziyaret edin, hukukuna riayet edin, akrabaları ziyaret edin! Kendi arkadaşlarınıza arkadaşlığı sağlam yapın.

g. Arkadaşlıkta İtiraz Olmaz

Hocamız kendi üslûbuyla, kendi telaffuzuyla ne diyor:

“—Arkadaşlık pekeyi demekle kâimdir.”

Ne demek? Sen onun arkadaşıysan bir şey söyleyeceği zaman “pekiyi” diyeceksin.

İtiraz, itiraz... Öyle arkadaşlık olmaz!

İki kimse birbiriyle arkadaşlık edeceği zaman öyle pek soru bile sormayacak.

Mûsa AS:

“—Yâ Rabbi, bana ilm-i ledünnîyi öğret...” dedi.

Mânevî ilimleri istiyor yani. Esrar ilmini, mânevî, esrar, sırların ilmini öğrenmek istiyor.

“—Eh pekâlâ!” deniliyor.

Hızır AS’ın öğreteceği bildiriliyor.

“—Hızır AS’la filanca yerde buluş.” Deniyor. Buluşuyorlar:

“—Sana Allah’ın öğrettiği o ilm-i ledünnîden bana da öğretir misin?” diye soruyor Mûsa AS.

“—Öğretirim. Ama sen bana bir şey sormayacaksın!” diyor. “Fazla soru sordun mu, fazla itiraz ettin mi olmaz bu iş. Esrâr-ı İlâhî çünkü bu, sormayacaksın” diyor.

Bir keresinde bir iş yapıyor, dayanamıyor soruyor. İkinci keresinde bir iş daha yapıyor, dayanamıyor soruyor. Sorunca da;

“—Hani sormayacaktın?”

Üçüncüde de sorunca diyor ki:

هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ

(*Hâzâ firâku beynî ve beynik*) “İşte bu, benimle senin ayrılışıdır. Bu aramızdaki arkadaşlığın bitmesidir.” (Kehf, 18/78)

“—Üç defa sözümü dinlemedin, sorma dedim; sordun. Tamam, arkadaşlık burada bitiyor. Şimdi o sorduğun meselelerin cevabını vereyim!” diyor.

Mûsâ AS daha önce sormuştu:

“—O gemiyi niye deldin? Yazık değil mi, içindeki insanları boğacak mısınız, niye bu gemiyi deliyorsun?”

Evet, zâhirde bir gemiyi delersen, içi su alırsa gemidekiler boğulma tehlikesiyle karşılaşabilir. Mûsa AS zâhirde dürüstlüğünden söylüyor. Ama Hızır AS da diyor ki;

“—İleride zalim, cebbar bir hükümdar var, yolu kesmiş, gelen gemilere el koyuyor.”

Bu bindiği gemi de, kayık da, yelkenli de, sâlih kimselerin kayığı... “Kusurlu olursa el koymaz!” diye mahsustan deliyor sağını, solunu... O zaman hükümdar;

“—Ben böyle kusurlu gemiyi ne yapayım, bana sağlam gemi lazım!” diyecek, geçecek gidecek.

İşte o ilm-i ledünnî... Yani işin sonunu bilen insanın tavrı başka olur, bilmeyen insanın tavrı başka olur. İlm-i ledünnîye sahip olan insanın hali başka olur, sahip olmayanın hali başka olur.

Onun için evliyâullahtan senin aklına sığmayan herhangi bir şey gördüysen, eğer evliyâullahsa; pek işlerine karışma. Açıklarsa anlarsın da, karışırsan problem çıkabilir.

(*Hâza firâku beynî ve beynik*) olur. Yani, “Tamam, aramızdaki ahbaplık, arkadaşlık bitti; yeter artık, buradan öteye yok.” mânasına bir duruma gelebilir insan.

Arkadaşlıkta soru sormak yok, itiraz etmek yok, arkadaşın gönlünü üzmemek yok.

Arkadaşını kendisine tercih edecek, îsâr ahlâkıyla ahlâklı olacak. *Îsâr* ne demek?

وَيُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ

(الحشر: ٩)

(*Ve yû'sirûne alâ enfüsihim ve lev kâne bihim hasâsetün*) [Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler.] (Haşr, 59/9)

Kendisinin ihtiyacı olsa bile arkadaşının ihtiyacını öne alacak, kendisi muhtaç bile olsa ilk önce onun işini görecek. Arkadaşlık bu!

Yani Medine-i Münevvere'ye gelen muhacirleri, Medine-i Münevvere'nin kahramanları, o ensar, Allah şefaatlerin nâil eylesin, nasıl bağırırlarına bastılar? Kendilerine tercih ettiler. Kendilerinden önde tuttular;

“—Bunlar Rasûlüllah'ın hemşehrileri” diye... “Yurtlarını terk etmiş gelmiş bunlar, gariban, diyâr-ı gurbette insanlar” diye...

Arkadaşlık öyle olur! İhvanlık öyle olur! Nerede şimdi?

Yani kitaplarda var, Kur'an'da var, hadîs-i şerîfte var ama nerede?

Adam mürşidine, hocasına itiraz ediyor. Mürşidine itiraz ediyor; “—O siyasetten anlamaz!” diyor.

“—O zaman sen âlâ anlarsın, buyur sen yap o zaman!”

h. Hilâli Gördüğü Zaman Ettiği Dua

Ebû Dâvud Katâde RA’dan şöyle rivayet ediyor:⁷

كَانَ إِذَا رَأَى الْهِلَالَ قَالَ هِلَالٌ خَيْرٌ وَرُشْدٌ أَمَنْتُ
بِالَّذِي خَلَقَكَ ثَلَاثًا ثُمَّ يَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ذَهَبَ
بِشَهْرٍ كَذَا وَجَاءَ بِشَهْرٍ كَذَا

(د. عن قتادة بلاغ ابن السنن عن أبي سعيد)

(*Kâne izâ rae’l-hilâle, kâle: Hilâlü hayrin ve rüşdin, âmentü bi’llezî halekake, selâsen. Sümme yekül: El-hamdü li’llâhi’llezî zehebe bi-şehri kezâ, ve câe bi şehri kezâ.*)

Peygamber SAS hilâli gördüğü zaman dua ederdi. Zaten her şeye dua ederdi, biliyoruz. Her şeye dua ederdi, her ânında Allah’ı anardı. Allah’ı zikrederdi. Allah’a iltica ederdi. Allah’a tevekkül ederdi, Allah’a dua ederdi.

Neden? Dua ibadettir.

⁷ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.286, no:4428; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.400, no: 30368; Abdürrezzak, *Musannef*, c.IV, s.169, no:7353; Katâde RA’dan.

Taberânî, *Dua*, c.I, s.282, no:905; İbnü’s-Sinnî, *Amelü’l-Yevm ve’l-Leyleh*, c.III, s.236, no:641; Ebû Saîd el-Hudrî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.77, no:18040; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.188, no:6693.

Dua sadece bir istek değildir; aynı zamanda ibadettir. Namaz kılmak nedir; ibadettir. Oruç tutmak nedir; ibadettir. Hacca gitmek nedir; ibadettir. Kur'an okumak nedir; ibadettir. Dua etmek nedir; o da ibadettir.

“—Allah Allah! Ne âlâ memleket!” Tabii ne âlâ memleket! Ne sandın ya?

İslâm en büyük nimet; yani hem dua edeceksin, Allah'tan bir şey isteyeceksin, hem de istemen bile ibadet olacak. Evet, hem istemen ibadet oluyor, hem de Allah istediğini veriyor; katmerli kâr var.

Duanın kıymetini bilin:⁸

مَنْ لَمْ يَدْعُ اللَّهَ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ

(حم. ش. عن أبي هريرة)

(*Men lem yed'u'llàhe, gadıba'llàhu aleyhi*)
“Kim Allah'a dua etmezse, Allah ona gazab eder.”

İsteyene değil, istemeyene gazap ediyor Allah.

“—Edepsiz! İstemedi benden bir şey, benim dergâhımı bilmedi, hayrın benden çıktığını anlamadı, ikramın benden geldiğini idrak etmedi, bana muhtaç olduğunun farkında değil, dangalak, benden istemiyor!”

Ona gazap eder. Bir şey geliyor ama ötekisininin

⁸ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.278, no:3817; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.2, s.443, no:9717; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.6, s.22, no:29169; Begavî, *Şerhü'sSünneh*, c.II, s.394; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafa*, c.VII, s.295; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.68, no:3160; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XXI, s.404, no:23844.

haberi yok ki geliyor, yiyor, geliyor, yiyor... Yani mantıksız, akılsız, sofraya geleni yiyor.

Ele geleni yersin Dile geleni dersin.

Ama bu Allah'tan geliyor. Allah ikram etmiş. "Nasıl göndermiş, ne yapmış?" diye şükcrünü düşünmüyor.

Efendimiz her haliyle dua ederdi, hilâli gördüğü zaman da dua ederdi. Nasıl dua edermiş, ne dermiş, ne buyururmuş:

(Kâne izâ rae'l-hilâle, kâle) "Hilâli gördüğü zaman derdi ki: *(Hilâlü hayrin ve rüşdin)* Hayır ve olgunluk ayı olsun bu ay... Yani bu yeni ay hayır ve doğruluk, olgunluk, kemal ayı olsun." diye söylediler.

Şimdi hilâl demek ne demek?

Ayın böyle incecik haline hilâl derler. Farsça bir *nev* kelimesini ekleyip de *nev-hilâl* de derler. Yani *yeni hilâl* demek. Neden?

Hilâl iki tanedir. Hilâlin bir çeşidi yeni hilâldir, bir çeşidi köhne hilâldir, yâni eski hilâldir.

"—Allah Allah! Ne zaman yeni hilâl oluyor, ne zaman köhne hilâl oluyor?"

Akşamleyin güneş battığı zaman Batıda hilâl görünürse; akşam görünen hilâl yeni hilâldir. Yeni ayın işaretidir. Akşam ufka bakıp da güneşin battığı yerde biraz sonra incecik hilâli gördün mü; orada bil ki yeni bir ay girmiş, Arabî aylardan bir yenisi girmiş demek.

Sabahleyin camiye gelirken gökyüzünde bir hilâl gördün, o eski hilâldir. Neden? O yeni

hilâl, ertesi gün biraz daha kalın olur, daha ertesi gün biraz daha kalın olur, daha ertesi gün biraz daha kalın olur... Bir hafta olduğu zaman yarım daire şeklinde olur. On beş gün geçtiği zaman, gün iki hafta olduğu zaman tam olur, dolunay olur.

Şimdi bugün meselâ akşam bakarsanız, güneş bu taraftan batacak, batıdan... Doğu tarafına baktınız mı güneş batarken, eğer hava berraksa, dolunayı göreceksiniz. İki haftalık çünkü...

Cemaziyelâhire'nin ikinci haftası şimdi, üçüncü haftasına gireceğiz. İkinci haftası da bitiyor, ikinci haftada dolunay olur, üçüncü haftada bu dolunay gittikçe öbür tarafından küçülmeye başlar. Büyüyen ay gittikçe küçülmeye başlar. İlk önce küçük büyüyor, büyüyor dolunay oluyor.

Üçüncü haftada tekrar yarım olur. Bu sefer öteki yarısını görürsünüz; bu tarafta yarım olur. Ondan sonra sabahleyin camiye giderken; maşaallah, pırıl pırıl, yıldızlarla beraber hilâli de görürsünüz orada.

O da nedir? Köhne hilâldir. Ayın üçüncü haftası geçti, dördüncü haftası geldi, o zaman görünüyor bu dolunaydan kırpıla kırpıla, eksile eksile bu hâle geldi, köhne hilâldir.

Yeni Arabî ayların başlaması; Ramazan'ın, Şevval'in girmesi hilâlle oluyor ya. Hacı kadının bir tanesi işte oturmuş;

“—Yâ Rabbi bana da bu hilâli göster” demiş, dua etmiş. Geceleyin tehecüdde ve sairede dua etmiş, ondan sonra camdan bir bakmış; oh hilâl! Hemen; “—Tamam, hilâli gördüm!” demiş.

“—Dur hanım dur! Hilâli gördün ama bu gördüğün başka hilâl, bu senin bildiğin hilâl değil. Yani yeni ayı gösteren hilâl bu değil. Sabahleyin görünen hilâl değil, akşam güneşin battığı yerde, Batı ufkunda güneş battıktan sonra görünen hilâl yeni hilâldir.”

Millet bu incelikleri bilmediği için kimisi “ay gördük” der, kimisi “görmedik” der. Kimisi “başladı” der, kimisi “başlamadı” der. Kimisi, daha ay görünmeyecek zamanda “gördük” filan diyor. Neyse ama Arabistan’da tabii hava umumiyetle berrak olduğundan hilâli görmek önemli ve Peygamber Efendimiz zamanları hilâle göre tayine bağlamıştır.

Arap toplumunda da o zamanki toplumda da takvim Kamerî takvimdir. Biz de hâlâ dînî takvim olarak Kamerî takvimi uyguluyoruz ama içimizden çok azı bilir. Hangi ayda olduğumuzu çok azı bilir, hangi günde olduğumuzu çok azı bilir. Hicrî yılbaşı ne zamandır; çok azı bilir. Yeni takvimi biliriz.

Senin töresel dînî takvimini de bil, ötekisini de bil! Aslında ötekisiyle gitseydin olurdu ama değiştirmişler, filan... Neyse ne! Fakat ötekisini de bil! Çünkü birçok ibadetler ona bağlı.

Mesela eyyâm-ı bîyz oruçları sevap. Yani Arabî ayının on üçünde, on dördünde, on beşinde Efendimiz oruç tutardı ve hiç bırakmazdı. Hiç bırakmamış, hep o günlerde oruç tutmuş, mehtaplı gecenin gündüzleri.

“—E ne zaman tutacağız hocam, onlar ne zaman gelecek?”

Bak işte bugün tutacaktın, yarın tutacaksın, öbür gün tutacaksın, eyyâm-ı bîyz oruçları olacak.

Tam dolunay olan gecelerin gündüzlerinde oruç tutmak çok sevaptır. Bu oruçlar hilâle bağlı.

“—Her ayın başında, ortasında, sonunda insan oruç tutarsa bütün ayı oruç tutmuş gibi olur.” diyor Peygamber Efendimiz.

Başını, ortasını, sonunu bileceksin. Arabî hangi aylardayız onu bileceksin. Cemâziyelâhir’deyiz şimdi. Onbeş günü geçmiş, ondört, onbeş gün daha kaldı geriye, ondan sonra ne geliyor? Receb ayı geliyor, Şehr-i Receb geliyor. Merhaba! Hoş geldi, sefa geldi Receb ayı!

Gelecek onbeş gün sonra. Üç Aylar başlayacak. Mübarek Üç Aylar başlayacak, mübarek kandiller başlayacak, Regaib kandili gelecek filan.

Peygamber Efendimiz bir yeni hilâli gördüğü zaman ne derdi?

“—Bu yeni hilâl yeni bir ayı gösteriyor, hayır hilâli olsun, olgunluk, rüşd, kemal hilâli olsun, bu ayın, bu hilâlde görünen, yeni gelen ay bizim için hayır olsun. Bize olgunluk, iyilik getirsin.” derdi. Sonra derdi ki;

(*Âmentü bi’llezî halekake*) “Seni Yaratan’a inandım.” derdi Peygamber SAS Efendimiz. Hilâle hitaben; “Seni Yaratan’a inandım.” derdi üç defa.

(*Âmentü bi’llezî halekake... Âmentü bi’llezî halekake... Âmentü bi’llezî halekake.*) “Ey hilâl seni Yaratan’a inandım!” derdi.

Nerede eski kavimlerin aya güneşe tapan cahil kavimleri! Nerede o çölün kumları arasından yegâne, inci gibi, eşsiz, emsalsiz pırlanta gibi mahrumiyet diyarında yetişmiş olan ilmin hiç olmadığı, cahiliyetin hâkim olduğu bir diyarda yetişmiş olan Efendimiz'in tavrı! O ne diyor bak?

Eski insanlar aya güneşe tapıyorlar. Kimisi ay tanrısı, kimisi güneş tanrısı... Yeni insanlar da tapıyor.

“—Allah Allah nasıl tapıyor?”

Japonlar Güneş'e tapıyor. Uyan, Japonlar Güneş'e tapıyor!

Hintliler ineğe tapıyor. Hani o boynuzlu, “Mööö...” diyen var ya, ona tapıyor.

Yunanlılar aşk tanrısına, şarap tanrısına, deniz tanrısına tapmışlar. O tanrılar da bir hırçın tanrı ki, o onunla kavga eder, o ona hile eder, o ona çelme takar, o onunla kavga eder, o ötekisinin aleyhine entrika yapar. Kendileri gibi...

Bazı insanlar neye tapıyor? Şeytana tapıyor.

Bazı insanlar neye tapıyor? Nefsine tapıyor, kendisine nefesine tapıyor. Bir benlik, bir gurur, yılbaşında hindi bile şaşırıp kalacak kabarmasına...

SAS Efendimiz ne diyor?

“—Seni Yaratan'a inandım. Sen bir gök cismisin ama, seni Yaratan'a inandım.”

Güneş tutulduğu zaman Peygamber Efendimiz'in oğlu İbrahim vefat etmişti. İnsanlar dediler ki:

“—E tabii Peygamber Efendimiz’in oğlu vefat edince güneş bile yas tutuyor, bak tutuldu.” diye sözler söylediler.

Bu iki hadise arasında ilgi kurmaya çalıştılar. Efendimiz hutbe irad etti, dedi ki:

“—Hayır, ay ve güneş Allah’ın varlığına delâlet eden iki delildir. Yarattığıdır Allah’ın. Gökleri, bak Güneş’le süslemiş, Ay’la, yıldızlarla süslemiş. Semadaki varlıklar Allah’ın emriyle hareket eder. Dünyadaki bir insanın doğmasıyla ölmesiyle ilgileri yoktur.” dedi.

Görüyor musun? Bilimsel zihniyeti görüyor musun? Ne zaman? 1400 yıl önce...

Şimdiki aptal adamlar da diyorlar ki:

“—Çöl kanunu!”

Sen kurban ol çölün kumlarına, kurban ol tozlarına, kurban ol...

“—Çöl kanunu, çöl bedevîsi...” diyor.

Öyle bedevî ama emsali gelmemiş, Allah’ın sevgili kulu. Makâm-ı Mahmûd’un sahibi... İnsanların; insin cinnin en şereflişi, Eşref-i mahlukât...

Allah akıl fikir versin, Allah nur versin... Nur vermeyince tabii her şeyi ters, baş aşağı, tepetklak görüyor.

Adam tek yönlü yola tersten girmiş, radyodan anons veriliyor:

“—Dikkat dikkat, beş numaralı karayolundan seyahat eden vasıtalar gözlerinizi açın, dikkat edin, bir araba yola yanlış girdi, ters istikamette gidiyor.” filan diye anons veriyor.

O da radyosu açık dinliyor:

“—Ne bir arabası ya! Bütün arabalar ters geliyor.” diyor.

Yâni kendisinin ters girdiğini düşünmüyor da; “Bütün arabalar ters gidiyor, ne bir arabası!” diyor. Bu adamlar öyle işte.

Bu hilâlle ilgili duaları çoktur Peygamber Efendimiz’in. Sonra ne derdi üç defa:

“—Seni yaratan Allah’a inandım, onu Rab edindim, sen onun mahlûkusun.” diye söylerdi Efendimiz.

Niye söylerdi?

“—İnsanlar Ay’a, Güneş’e tapmasınlar.” diye.

Ay ve Güneş iki tane gök cismi, ne var işte! Gökte kaç tane yıldızlar, aylar, güneşler var, nice nice... O zaman astronomi bilmiyordu, üniversite de okumadı, mühendis değildi Peygamber Efendimiz ama bak böyle diyordu işte.

Sonra ne derdi?

Derdi ki: (*El-hamdü li’llâhi’llezî zehebe bi-şehri kezâ, ve câe bi-şehri kezâ.*) “Geçmiş filanca ayı götüren, bu hilâlle başlayan yeni ayı getiren Allah’a hamd olsun...”

Hilâl göründü mü yeni ay başlıyor. Yeni bir ayın başlangıcı ilk görünen hilâl... O çok incedir, kıl gibidir, gayet ince bir şeydir.

Geçen sene Ramazan’ın başlangıcında Avustralya’daydım. Ayın durumunu inceliyorduk. Dolunay oldu, dördte bir ay haline düştü, *quarter-moon* dedikleri o hâle geldi... Sonra sabahları

görmeye başladık; gittikçe inceliyor, gittikçe güneşin doğduğu yere yaklaşıyor filan. Sabahları onları inceliyoruz, inceliyoruz, nihayet görünmez oldu. Çünkü Güneş ile Dünya ile aynı hizaya geldiğinden görünmez, içtima hali denilen durum...

Ondan sonra akşam tarafında, akşam ufkunda seyrediyoruz. Melbourne şehrinde böyle bir tepeden aşağıyı seyrediyoruz, bir cami cemaatiyiz.

“—Hadi gidelim, hilâli seyredelim, sevaptır.” dedim.

Çünkü ibadetin zamanı belli olacak, ibadetin zamanı içinde gayret sarf etmek de sevap. İbadet gibi sevap... “Hadi gidelim” dedim, arabalara atladık, bir yüksek tepeden ufku seyrediyoruz. Kaç tane insanız; bir tanesi dedi ki; “—Keşke dürbünümü getirseydim.” filan.

Aradık taradık, o kadar insan nerdeyse göremiyorduk. Bir tanesi nihayet:

“—Gördüm!” dedi.

“—Deme ya, nerede?”

Hepimiz bakıyoruz yine göremiyoruz.

“—Bak, işte şu ağacın yanında şu direk var ya, o direğin üstünde, şu yukarıya doğru bak...”

Hakikatten oraya çok dikkatli bir şekilde baktık; tâ başkası gördükten sonra, nihayet ben de gördüm. Ben de gördüm, o da gördü, o da gördü...

Yani ilk hilâl böyle zor görünür. İkinci hilâl bir

misli daha kalınlaşır, daha kolay görünür. Yedi günde eklene eklene ne olacak; yarım ay olacak, yarım dairenin yedide biri olur. İlk başta, ikinci günü, yedide ikisi olur, üçüncü günü yedide üçü olur, dördüncü günü yedide dördü olur filan... Gittikçe böyle kalınlaşır.

Bunları niçin söylüyorum?

Ramazan hilâlini bilin. Recep hilâlini öğrenmekten başlayın. Şaban hilâlini gözleyin, Ramazan hilâlini gözleyin, bilin. Çünkü her Ramazan geldiği zaman bir patırtı kopar. Her bayram geldiği zaman Ramazan, Şevval geldiği, bittiği zaman bir patırtı kopar.

“—İşte hilâl Suudi Arabistan’da görülmüş de görülmemiş de, bilmem filanca başlamış da falanca başlamamış da...”

Sen otuzuncu günü oruç tutarsın, adam senin karşına gelir, su şişesini almış, karşında lıkır lıkır içer.

“—İç! Şimdi Ramazan bitti, bayram geldi, iç bunu; çünkü bayram günü oruç tutmak haram!” der.

Sana zorla orucu bozdurtur.

“—Peki, sen hilâli gördün mü?”

“—E görmüşler.”

“—Kim, nerede görmüş?” Bazen rivayet çıkıyor:

“—İzmir’den filanca hoca görmüş.” diyorlar.

Biz de takip ediyoruz, ben İzmir’e telefon açıyorum:

“—Aman hocam işini gücünü bırak falanca hocaya git, ona rivayet ediliyor, yani o görmüş diye söyleniyor.”

Görmüş mü?

“—Hayır görmedim.” demiş.

Yani onun mişli mişli sözleriyle olmaz bu iş. Yani bir kalabalık; görecek, gördüm filan diyecek.

“—Suudi Arabistan’dakiler görmüşler, orası şeriatla idare edildiği için o doğrudur.”

Ben Suudi Arabistan’a gittiğimde incelediğim zaman orada da her zaman doğru çıkmıyor. O da bir problem. Onun için sen kendi memleketinde inceleyeceksin. Kendin güzelce inceler-sin; inceleyemiyorsan, incelemiş olanlara tâbi olursun.

Orada da başka havalar esiyor. Görünmesi mümkün olmayan zamanda, Cidde Üniversitesi’nde astronomi profesörü arkadaşımız var; gülüyor;

“—Hilâli görmüşler.” deyince gülüyor.

“—Hilâl nerede; yok ki görünsün...” diyor.

“—Göründü” diye radyo ilan ediyor. Görünmez.

Onları bilelim. Kendimiz gözlemeye alışalım. Hazır hilâlle ilgili bir vakit fırsat karşımıza çıkınca bu izahatı verdim.

Ben de bir yerde, görüldüğü zaman kaç yere telefon ediyorum. Geçen sene Avustralya’dan Türkiye’ye de telefon ettim, Almanya’ya da telefon ettim. “Biz filanca gün gördük!” filan diye bildirdim.

Görünmeyeceği zaman da yine telefon ediyorum. Münih’e telefon ediyorum; “Bakın görünmesi mümkün değil, görüldü diyorlar ama yanlış, dikkat edin!” filan diyorum. Onun için bu önemli bir şeydir. Siz de bu konuda bilgi sahibi olun.

i. Def-i Hacet İçin Uzağa Giderdi

Mugîre ibn-i Şu’be RA şöyle rivayet ediyor:⁹

كَانَ إِذَا ذَهَبَ الْمَذْهَبَ أَبْعَدَ

(ك. عن المغيرة)

RE. 533/11 (*Kâne izâ zehebe’l-mezhebe eb’ade.*) “Peygamber SAS Efendimiz, gidilecek bir yere gittiği zaman çok uzaklaşırdı.”

Ne demek; “Gidilecek bir yere gittiği zaman?” Buna “kinaye”, “edeb-i kelâm” derler. Yani gidilecek bir yere gittiği zaman; “def-i hâcet için, bir ihtiyacını görmek için” demek. Ama kibarlığımızdan, terbiyemizden, edebimizden biz dobra dobra söylemeyiz.

Yani affedersiniz, mesela bizim bir albay vardı; “—Hadi teşâşüre gidecekler gitsin.” derdi yedek subay okulundayken.

Namazında bir albaydı, babayığit bir albaydı. İyi

⁹ Neseî, *Sünen*, c.I, s.34, no:17; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.3, no:1; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.397, no:326; Taberânî, *Mu’cemü’l-Ke-bîr*, c.XX, s.436, no:1063; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.236, no:488; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.66, no:16; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.30, no:50; Mugîre ibn-i Şu’be RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.46, no:17879; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.188, no:6690.

bir insandı, sağsa Allah sağlık versin. Kulakları çınlasın... Millet de bilmiyor. O biraz eski, yaşlı olduğu için Arapça tefâul vezninde böyle fiiller var, onun gibi:

“—Teşâşüre gidecek olan hadi gitsin” derdi.

“—Tâlim bitti, serbest, yani küçük abdestini görecek olan görsün.” filan mânasına söylerdi.

Millet de bu “teşâşür ne demek” diye birbirine bakınırdı. Tabii biz yadırgamazdık, anlardık da.

Ama biz ne diyoruz; daha kibar söylüyoruz:

“—Abdest bozmaya gitti diyoruz.”

Yani “Abdestliyken insan namaz kılıyor, o abdesti bozmaya gitti” diyoruz. Veyahut “Ayak yoluna gitti.” diyoruz, mesela söylemiyoruz. Helâya gitti bile... “Helâ” ne demek; “boşluk” demek. Yani “Tenha yere gitti” diyoruz.

Ama şimdi helâ, alenî gibi kaba saba gibi geliyor. “Yüznumara, lavabo” diyoruz mesela bir evde. “Müsaade ederseniz ben elimi yıkayacağım” diye kalkıp gidiyorsun. Çünkü öteki türlü söyleyen kibar olmayacak diye. Burada da rivayette ne söylemiş; “Gideceği yere gittiği zaman Peygamber Efendimiz uzaklaşırdı. Çok uzaklaşırdı, böyle yakında şey yapmazdı.

E bazıları ne yapıyor?

Bazıları bu işe hiç dikkat etmiyor. Etmiyor ama kabir azabı görür. Kabirde azap görür. Öyle sakinmazsa, örtünmezse, avret mahallerini göstermekten kaçınmazsa kabirde azap bundan görülür. Kabir azabı görme nedenlerinden bir tanesi de odur.

Sonra ayakta olmaz! Kendisi çömelecek, bir mâ-nianın arka tarafına geçecek ki sıçrayıp üzerine gelmesin... Hani sahrada olduğu zaman bu iş.

Ama yüznumarada ise; yüznumarada da dikkat edecek. O pisuar denilen yerlerde meselâ, üstüne sıçrayabilir. Yukarıdan su akıyor o sıçrayabilir, sıçrantı elbisesini necis yapar. Necis yaptığı zaman namaz olmaz. Yani miktarı, belli miktardan fazla olduğu zaman, o zaman namazı da olmaz.

“—E ben güzel abdest aldım, çok da güzel namaz kıldım.” Ama elbisen kirliydi.

وَتِيَابَكَ فَطَهِّرْ

(المدثر:٤)

(*Ve siyâbeke fetahhir*) [Elbiseni tertemiz tut!] (Müddessir, 74/4) diye emir olduğundan, elbisen kirli olunca olmaz.

Bu küçük abdeste dikkat etmiyorlar, büyük abdeste dikkat etmiyorlar. Ayakta yapıyorlar. Kadınlar dikkat etmiyor, erkekler dikkat etmiyor. Sonra bu yüznumaralar Avrupaî yüznumaralar. Bu iş için uygun olmuyor.

Yüznumaranın taşının çok önemi var. Hatta benim hatırıma geliyor, mühendisleri çağırıp tarif edeyim. “Şu tarzda taş yapın bu tarzda yapmayın.” diyeyim. Çünkü öyle taş var ki oturma durumunda küçük abdestini yaptığın zaman üstüne başına sıçratır. Öyle taş var ki hiç gelmez. Ona dikkat etmek lazım.

Süleymaniye'nin, bu Şehzâdebaşı'nın eski ecdadımızın camilerindeki yüznumaralara bakın. Hiç; ne tıkanır, ne kapanır, ne sıçrar ne bir şey olur... Bilmiyorum oralarda hiç abdest almak nasip oldu mu? Gidin; bir kere öyle yapmış ki asırlarca hiç tıkanmıyor. Altına büyük bir kanal yapmış, üstüne taşı yarık tarzında yapmış, hiç bir yere çarpıp da pislik sıçramaz.

Çok dikkat edeceksiniz. Sonra yüznumara taşlarının mesela oturduğu zaman kibleye dönük olmaması, kibleye arkasının dönük olmaması lazım; bunlara dikkat etmek lazım. Bunlara itina edin! Sonra insan abdestini yaptığı zaman sonuna kadar beklemesi lazım, küçük damlaların da kesilmesi lazım; yıkaması veya silmesi ve kurulaması lâzım...

Bunları yapmadığı takdirde ilk başta;

“—Tamam, benim abdestim bitti” der kalkar, merdivenlerden çıkar. Tam şadırvana otururken o borularda kalanlar dışarıya çıkar, iç çamaşırını bile ıslatır. Çünkü bu borular dümdüz değildir. Nasıl böyle yüznumaraların altında bir “S” vardır, eğri şey vardır. İnsanın vücudunda da Allah bunu böyle bir tekniğine göre hikmetle yaratmıştır. O borularda kalıntılar olur.

Kalıntıların olmaması için yürümek, hareket etmek, beklemek, istibrâ etmek lâzım. Yani ondan beri olmak, tamamen son damlayı da çıkartmak lazım; aksi takdirde abdest olmaz. Abdest olmayınca namaz olmaz. Namaz olmayınca iyi Müslümanlık olmaz, hayır olmaz, feyiz olmaz, bereket olmaz. Çok dikkat edin, temiz olun.

Sonra kullandığınız yerin temiz olması lazım. Ve temiz bırakılması lazım. Kendinizden sonra gelen kardeşinize medeniyet ikramıdır. Orayı tertemiz bırakmalısınız.

Millet, bak, ileri bir millet mi geri bir millet mi; herhangi bir yere git, yüznumarasından anlarsın. Yüznumarasından belli olur. Yazı yazarlar, resim yaparlar, adres yazarlar, telefon koyarlar. Pisletirler, kirletirler, çizerler; işte demek ki kalitesiz.

Avustralya'da mesela gördüm; insanın parası olmasıyla insan adam olmuyor. Müslümanlıkla adam oluyor. Adres yazmış. Resim yapmış, şey yapmış... Neden? İçi kötü de ondan. Dışının süslenmesi; istediğin zaman bir arabanın dışına bir boya at, sat. Ama altı çürük. Altı çürük, iki gün sonra oradan buradan boyası tekrar atacak. Orası tekrar çürüyecek. Altının sağlam olması lazım. İçinin sağlam olması lazım.

Onun için temiz olun. Temiz olalım. Dışınız temiz olsun, tırnağınız, kıllarınız olmasın, kullandığınız yer temiz olsun, alet edevatınız, her şeyiniz temiz ve muntazam olsun.

Müslümanlık temizlik dinidir. Temizlik imanın yarısıdır.

E bizim imanımız nasıl; gel gör! Sokaklarımıza, evlerimize, yüznumaralarımıza, yataklarımıza, yastıklarımıza, iç çamaşırımıza, kulaklarımıza bak; anlarsın. Saçımıza bak, anlarsın. Ne kadar imanımız kuvvetli?

Tertemiz olacaksın. Her bakımdan tertemiz olacaksın.

Dedelerimiz beyaz giyerlermiş. Renkli giymeyi ayıplarlanmış. Ben bunu duyunca hayran kaldım. Koyu renk elbise giymeyi ayıplarlanmış. Neden?

“—Bak temizliğe riayet edemeyecek diye; kir götürecektir bir koyu renk elbise giyiyor. Ayıp, ne kadar ayıp!” derlermiş.

Tertemiz giyiniyor, yani pırıl pırıl, iddialı.

Şimdi tabii imkânlar daha da fazlalaştı. Herkesin evinde sıcak suyu, soğuk suyu vardır. Yıkabilir, temizleyebilir. Evet, yamalı, eski olabilir; ama temiz olsun. Tertemiz olsun. Ve bu yüznumaralar... İnsanın evinde abdestini tazelemesi çok rahattır, evinde düzenini kurmuştur, belki iyi, güzel yıkama, kurulama düzeni vardır. Yoksa da olsun. Ama sokakta genel yüznumaralar var, oralar olabilir.

Ama bir yolculuktasın, başka yer yok, istasyon yok, arazidesin, o zaman uzaklaşacaksın. Bak Peygamber Efendimiz için ne buyruluyor:

“—Gidilecek bir yere gideceği zaman uzaklaşır-
dı.”

Yani insanların gözünden uzaklaşacaksın, kaybolacaksın. Saklanacaksın, tesettür edeceksin görünmeyeceksin. Ondan sonra geleceksin.

Peygamber SAS Efendimiz'in hiç bir şeyi görünmezdi. O şeye gittiği yere gidenler, orada bir şey görmezlerdi. Hiçbir şey görmezlerdi. Bir rivayete göre yeryüzü onu kapatırdı, yutardı. O rivayeti düşünmezsek bile geride hiçbir iz bırakmazdı Peygamber Efendimiz.

O hususta da geriye temiz bırakmanın da sizden sonraki kullanana temiz bırakmak da önemli oluyor. Yüznumaralara para harcayın, biraz yüznumaranız güzel olsun. Evdeki yüznumaranız güzel olsun.

Bir eve gittik Samsun'da, pırıl pırıl, aşığınsını da yukarısını da bembeyaz şey yapmış, imrendim. Yüznumara güzel olsun, suyu, hortumu olsun; orada mendilleri sıra sıra olsun. Bir ailede dokuz kişi var; bir mendil orada, olmaz! Dokuz tane mendil olsun, herkes kendi mendilini yıkasın, kurulasın. Çaresine baksın bu hususta, temizliğe dikkat edin! Oranın itinalı, güzel olmasına dikkat edin!

j. Yağmur Yağarken Dua Ederdi

Hız. Âişe Validemiz'den Buhâri rivayet eylemiş:¹⁰

كَانَ إِذَا رَأَى الْمَطَرَ قَالَ اللَّهُمَّ صَيِّبًا نَافِعًا

(خ. عن عائشة)

RE. 533/12 (*Kâne izâ rae'l-matara, kâle: Allâhümme sayyiben nâfià*)

(*Kâne izâ rae'l-matara, kâle*) Peygamber Efendimiz yağmuru gördüğü zaman, yağmur yağıyor o durumu gördüğü zaman, el açar, dua eder, derdi ki:

(*Allâhümme sayyiben nâfià*) “Yâ Rabbi fayda-

¹⁰ Buhârî, *Sahîh*, c.IV, s.138, no:974; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.41, no:24190; Hız. Âişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.74, no:18028; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.188, no:6691.

lı bir yağmur gönder. Bu yağmuru faydalı bir yağmur eyle... Bardaktan boşanırcasına çok yağsın ama afetsiz, faydalı olsun, alıp götürmesin, meyveleri bozmasın, çiçekleri tarumar etmesin, toprakları yarmasın, seller basmasın, köprüler uçmasın, yollar tahrip olmasın. Faydalı bir yağmur olsun.’“ diye dua ederdi.

Allah-u Teâlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz’in güzel âdetlerinden ibretler alıp, hisseler alıp, her işimizi böyle dualı, güzel yapmayı bizlere de nasib eylesin... Her ânımızda Rabbimiz’in zikrinde, yâdında, şuurunda olmamızı nasib eylesin... Ömrümüzü Rabbimiz’in rızasına uygun, edepli, temiz, sâfî, hâlis, kâmil, salih bir müslüman olarak geçirmeyi nasib eylesin...

Bu ömür elbet bir gün bitecek, bittiği zaman da, biteceği zaman da, sevdiği bir halde, sevdiği bir ibadeti işlerken, sevdiği bir kul olarak ve buyurun;

(Eşhedü en lâ ilâhe illa’llâh, ve eşhedü enne muhammeden abduhû ve rasûlühû) diye diye, kelime-i şehâdet getire getire şu emanetimizi vermeyi, huzuruna; sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı, cennetine cemâline ermeyi nasib eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
22. 01. 1989 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

